

Туманне місто

Чи готові ви знову зануритися у світ, сповнений химер? Де те, що ви бачите, не завжди є тим, чим є насправді...

Тут старовинну Барселону XVI століття мало не знищує крапля фантастичного еліксиру, привезеного зі Сходу. Загадковий італієць спокушає Сервантеса написати шедевр, який так і залишиться невідомим. Відчайдушний і таємничий барселонський адвокат грає в шахи на душі своїх суперників, виграючи завжди... крім останнього разу. Неперевершено приваблива багатійка звертається до славетного архітектора Гауді з майже фантастичним та нездійсненим проханням побудувати на Мангеттені колосальний хмарочос. А нікому не відомий хлопець закохується у дивну дівчину, що віщує загибель світу...

Прокляті письменники, архітектори-візіонери, підмінені ідентичності, барселонські багатії та бідняки, чародії та пірати, історичні персонажі з біографіями вигаданими, у які хочеться вірити, як у справжні, вбивці-філософи й люди, що потребують каяття... Ласкаво просимо до нової — на жаль, останньої — книжки неперевершеного чарівника слова Карлоса Руїса Сафона.

Карлос Руїс

САФОН

Муданне Місто

КСД

Карлос Руїс
САФОН

Карлос Руїс
САФОН
*Муманне
Місто*

ОПОВІДАННЯ

Переклад з іспанської Ігоря Оржицького

ХАРКІВ
2022 КСД

Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля»
2022

ISBN 978-617-12-9709-8 (epub)

Жодну з частин цього видання не можна копіювати або відтворювати в будь-якій формі без письмового дозволу видавництва

Електронна версія зроблена за виданням:

Перекладено за виданням: Ruiz Zafón C. La Ciudad de Vapor : Los Cuentos / Carlos Ruiz Zafón. — Barcelona : Planeta, 2020. — 224 p.

Дизайнер обкладинки *Іван Дубровський*

Руїс Сафон К.

Р38 Туманне місто : оповідання / Карлос Руїс Сафон ; перекл. з ісп. І. Оржицького. — Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2022. — 192 с.

ISBN 978-617-12-9579-7
ISBN 978-84-08-23500-2 (ісп.)

Чи готові ви знову зануритися у світ, сповнений химер? Де ви не завжди бачите те, що є насправді...

Тут старовинну Барселону XVI століття мало не знищує крапля фантастичного еліксиру, привезеного зі Сходу. Загадковий італієць спокушає Сервантеса написати шедевр, який так і залишиться невідомим. Відчайдушний і таємничий барселонський адвокат грає в шахи на душі своїх суперників, виграючи завжди... крім останнього разу. Неперевершено приваблива багатійка звертається до славетного архітектора Гауді з майже фантастичним та нездійсненним проханням побудувати на Мангеттені колосальний хмарочос. А нікому не відомий хлопець закохується у дивну дівчину, що віщує загибель світу...

УДК 821.134.2

© DragonStudios LLC, 2020

© Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», видання українською мовою, 2022

© Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», переклад і художнє оформлення, 2022

Незабаром, наче зіткані з імлі, силуети батька та сина зникли в людському потоці Рамблас,
і їхні кроки назавжди загубилися в тіні вітру.

Тінь вітру

Від видавця

Завершивши головний труд свого життя — «Цвинтар забутих книжок» — публікацією в листопаді 2016 року «Лабіринту духів», останнього роману тетралогії, Карлос Руїс Сафон запланував наступною справою зібрати свої оповідання в одній книжці. Йому хотілось, аби читачі мали у своєму розпорядженні оповідання, що раніше побачили світ у різних форматах: чи то з'явилися в періодиці, чи долучалися до окремих видань романів, або й просто залишалися неопублікованими.

З такою метою він довірив видавцеві цієї книжки надрукувати оповідання, що оце виходять у світ уперше, а також зібрати вже опубліковані попередньо, аби підготувати том, що не скидався б на звичайне зібрання усіх його оповідань. Проте насамперед через поблиський вихід завершальної частини тетралогії, а потім із причини хвороби автора доречно було відкласти це видання.

Карлос Руїс Сафон розумів для себе цей твір, виходячи не лише з його власне художньої природи, але і як знак удячності своїм читачам, що стежили за всією сагою ще від «Тіні вітру», якою вона розпочалася. Тепер же цей том, зважаючи на його посмертний характер, так само стає пошанівком видавництва самому авторові, стає визнанням, до якого, поза сумнівом, долучаться й читачі одного з найулюбленіших авторів нашого часу.

«Туманне місто» розширює літературний світ «Цвинтаря забутих книжок» — чи то розкриваючи невідомі сторони якогось персонажа, чи поглиблюючи історію побудови міфічної бібліотеки; у кожному разі тематика, мотиви, сама атмосфера цих оповідань будуть знайомі читачам саги. Прокляті письменники, архітектори-візіонери, підмінені ідентичності, неймовірна пластичність опису, майстерно вибудовані діалоги... і насамперед упевненість читача, що описи, оповідь, сам факт писання поведуть його у новий чарівний простір.

Починаючи з «Бланка і прощання», оповідання, що відкриває книжку, і до «Апокаліпсису за дві хвилини», оповідання завершального, історії сплітаються голосом оповідача, хронологією або деталями, вимальовуючи перед нашими очима повнокровний світ — нехай і вигаданий, та справжній імлістий всесвіт.

Що ж до літературних жанрів, «Туманне місто» засвідчує вправність, із якою Карлос Руїс Сафон з них користується, створюючи власний своєрідний стиль, де ми знаходимо елементи роману виховання, роману історичного, готичного, трилеру, роману романтичного, і все з неодмінним улюбленим прийомом оповіді в оповіді.

Але не будемо більше відволікати тебе, дорогий читачу. Певно, що зайве й говорити про рівень оцінки та визнання, який здобула творчість автора, котрого постійно порівнюють із Сервантесом, Дікенсом, Борхесом... Ласкаво просимо до нової — на жаль, останньої — книжки Руїса Сафона.

Еміль де Роз'єр Кастелен¹

[1](#) Під таким ім'ям К. Руїс Сафон на знак подяки згадував у деяких творах свого видавця Емілі Росалеса-і-Кастелью. *(Тут і далі прим. перекл.)*

Бланка і прощання

(Зі спогадів такого собі Давида Мартіна про те, чого ніколи не сталося)

1

Завжди я заздрих умінню забувати, властивому деяким людям, що для них минуле — це ніби зміна пори року чи старих черевиків, які достатньо довго ув'язнили в глибині шафи, аби вони вже не спромоглися знову пройти загубленими слідами². Я ж мав нещастя пам'ятати про все, а оте все, своєю чергою, пам'ятало про мене. Пригадую холод і самотність раннього дитинства, вмерлі миті, коли я споглядав сірість днів і те чорне дзеркало, яке приворожувало погляд мого батька. Заледве згадаю якого-небудь друга. Можу викликати в пам'яті обличчя хлопчаків із кварталу Ла Рібера³, з якими іноді грався чи бився на вулиці, але жодного, яке хотів би визволити з країни байдужості. Жодного, за винятком обличчя Бланки.

Бланка була на кілька років старшою від мене. Я познайомився з нею одного квітневого дня майже перед під'їздом мого будинку, коли вона проходила повз зі служницею, і та зайшла до невеличкої букіністичної книгарні навпроти недобудованого концертного залу забрати якісь книжки. Так уже судилося, що книгарня того дня не розпочинала роботи до полудня, а служниця підійшла туди о пів на дванадцятую, тож лишився тридцятихвилинний проміжок очікування, у який і мала визначитися моя доля, хоч я того й не підозрював. Сам я ніколи б не наважився навіть заговорити до неї. Убрання, аромат і патриціанська постава цієї заможної дівчини в броні з шовку й серпанку не залишали жодного сумніву в тому, що це створіння не належало до мого світу, а я й поготів — до її світу. Нас розділяли заледве кілька метрів вулиці й кілометри невидимих законів. Я обмежився зачудованим спогляданням, як споглядаються обожнювані предмети, виставлені у вітринах або прозорих шафках отих крамниць, чиї двері ніби й розчинені, та їхній поріг тобі — сам розумієш — не переступити ніколи в житті. Я часто думав, що, якби не тверда настанова мого батька відносно мого охайного вбрання, Бланка ніколи б не звернула на мене уваги. Батько дотримувався думки, що побаченого ним на війні бруду вистачить на дев'ять життів, і хоча ми були бідніші за бібліотечного пацюка, він змалечку привчив мене до крижаної води, що скільки хочеш струменіла з крана у вмивальні, й до шматочків мила з лужним запахом, здатних змити навіть докори

сумління. Отак і сталося, що у свої вісім років ваш покірний слуга Давид Мартін, охайний обірванець, якому в майбутньому світило третьорядне літераторство, спромігся на достатню твердість духу, аби не відвести погляду, коли ота лялька з пристойної родини вп'ялила в нього очі й несміливо всміхнулася. Батько завжди казав мені, що в житті треба людям відплачувати тою ж монетою. Він мав на увазі ляпаса та інші нахабства, але я вирішив дослухатися до його науки й відповів на ту усмішку, а на доважок іще й кивнув злегка. Тоді саме вона повільно підійшла й, глянувши на мене згори вниз, простягла руку — порух, яким ніхто мене ще не удостоїв, — і сказала:

— Мене звати Бланка.

Бланка простягала руку, як це роблять панянки в комедіях XVIII століття — долонею донизу і з млявістю паризької дамочки. Я не здогадався, що мені належало уклонитися й торкнутися руки губами, а Бланка за мить забрала руку й вигнула брову.

— А я Давид.

— Ти завжди так невиховано поводишся?

Я вже був почав підшукувати якогось мовного виверту, аби знайти вихід зі становища неотесаного плебея, сяйнувши винахідливим дотепом, що дозволив би зберегти обличчя, аж раптом зі збентеженим виглядом наблизилася служниця й подивилася на мене, як дивляться на скаженого пса, що вільно вештається по вулиці. Служниця була молодого жінкою із суворим обличчям та глибокими чорними очима, у яких не проглядалося жодної симпатії до мене. Вона взяла Бланку за руку й відтягла її подалі.

— Панночко Бланко, з ким ви розмовляєте? Ви ж знаєте, що вашому батькові не подобається, коли ви розмовляєте з незнайомими людьми.

— Але ж я знайома з ним, Антоніє. Це мій друг Давид. І батько його знає.

Я скам'янів, тимчасом як служниця скося споглядала мене.

— Давид, а далі?

— Давид Мартін до ваших послуг, пані.

— Антонії послуг ніхто не надає, Давиде. Це вона прислуговує нам. Чи не так, Антоніє?

У тої на лиці промайнула гримаса, якої ніхто б і не побачив, окрім мене, бо я уважно придивлявся. Антонія миттєво й похмуро зиркнула на Бланку; то був погляд, повний отрути ненависті, від якого в мене

кров закрижаніла, та він ураз заховався під покірливою посмішкою, а кивок засвідчив, що ніби все гаразд.

— Жовторотики, — промурмотіла вона стиха й знов пішла до книгарні, що вже відчиняла двері.

І тут Бланка націлилася присісти на сходинку порога перед під'їздом. Навіть такий селяк, як я, розумів, що оте плаття не мало торкнутися грубого закіптюженого каміння, з якого було зведене моє житло. Я зняв із себе залатану куртку й кинув її на поріг, ніби килимок. Бланка всілася на мою найкращу одежину й зітхнула, оглядаючи вулицю і перехожих. Антонія не зводила з нас очей із дверей книгарні, а я вдавав, ніби нічого не помічаю.

— Ти мешкаєш тут? — запитала Бланка.

І я, кивнувши, вказав на прилеглу кам'яницю.

— А ти?

Бланка подивилася на мене так, наче то було найдурніше питання з усіх, що вона чула за своє коротке життя.

— Ясно, що не тут.

— Тобі не подобається район?

— Тут тхне, похмуро, холодно, люди бридкі, ще й шумно.

Мені зроду не спадав на думку такий-от опис знаного досі світу, та я не знайшов твердих підстав, аби заперечити.

— А чого ж ти сюди прийшла?

— У мого батька будинок поряд із ринком Борн. Антонія приводить мене до нього майже щодня.

— А ти сама де мешкаєш?

— З мамою, у Саррі⁴.

Навіть такий злидень, як я, чував про ту місцину, але, звісно, ніколи там не бував. Я уявляв її собі цитаделлю з великими будинками й липовими алеями, з розкішними каретами та тінистими садами, світом, де мешкають люди, подібні до цієї дівчини, тільки вищими. Безсумнівно, світ її був напахченим, осяйним, зі свіжим вітерцем та городянами, привабливими й мовчазними.

— А чого це твій батько мешкає тут, а не з вами?

Бланка стелула плечима, відвівши погляд. Здавалося, тема її бентежить, тож я вирішив не наполягати.

— Це лише тимчасово, — продовжила вона. — Незабаром він повернеться до нас.

— Звичайно, — сказав я, не розуміючи добре, про що ж ми говоримо, але прийнявши отой співчутливий тон, притаманний тому, хто вже народжується невдахою, тож запросто радить бути покірливим.

— Ла Рібера не така вже й погана, от побачиш. Ти звикнеш.

— Не хочу я звикати. Мені не подобаються ні цей район, ані будинок, який батько купив. У мене тут немає друзів.

Я ковтнув слину.

— Я можу стати твоїм другом, якщо хочеш.

— А хто ти?

— Давид Мартін.

— Це ти вже казав.

— Гадаю, я — той, у кого також немає друзів.

Бланка повернула голову й подивилася на мене цікаво і стримано водночас.

— Я не люблю грати у хованки або в м'яча, — попередила вона.

— Я теж.

Бланка всміхнулася й знов простягла мені руку. Цього разу я вже таки гречненько поцілував її.

— Тобі подобаються оповідки? — спитала вона.

— Це те, що я люблю понад усе на світі.

— Я знаю деякі, що їх мало хто чув, — продовжила Бланка. —

Батько пише їх для мене.

— Я теж пишу оповідання. Ну, власне, вигадую і завчаю напам'ять.

Бланка наморщила лоба.

— Ану, розкажи мені якесь.

— Просто зараз?

Вона задирливо кивнула.

— Сподіваюся, це не про принцес буде, — промовила з погрозою. —

Ненавиджу принцесок.

— Ну, там з'являється одна принцеса... але вона дуже погана.

Її обличчя засяяло.

— І наскільки ж вона там погана?

2

Того ранку Бланка стала моєю першою читачкою, моєю першою публікою. Я як міг розказав моє оповідання про принцес та відьмаків, про чаклунство та отруйні поцілунки у світі чарів і живих палаців, які повзали по безлюддю в царстві мороку, ніби пекельні бестії. Під кінець оповіді, коли героїня тонула в крижаних водах чорного озера з проклятою трояндою в руці, Бланка назавжди визначила мою життєву путь, пустивши сльозу та — схвильована й звільнена від отого лиску панночки з пристойного дому — промурмотівши, що моя історія видалася їй пречудовою. Я віддав би життя, щоб та мить ніколи не розтанула. До прозаїчної дійсності мене повернула тінь Антонії, простягнувшись біля наших ніг.

— Ходімо вже, панночко Бланко, адже вашому батькові не подобається, коли ми запізнюємося на обід.

Служниця забрала її від мене й повела геть униз по вулиці, та я не зводив погляду з неї, доки обрис не розтанув, і я лише встиг розгледіти, як вона махнула мені рукою. Я підняв куртку й нап'яв її, відчуваючи на собі тепло й запах Бланки. Тоді всміхнувся внутрішньо та — нехай тільки на якісь секунди — зрозумів, що вперше в житті почувся щасливим і що надалі — відколи я відчув смак отої отрути — моє існування більше не буде таким, як раніш.

Того дня за вечерею, коли ми їли суп із хлібом, батько суворо подивився на мене:

— Ти якийсь не такий. Щось трапилося?

— Нічого, батьку.

Я хутко пішов спати, аби уникнути батькового стурбованого настрою. Простягся на ліжку, думаючи в темряві про Бланку, про історії, які хотів вигадати для неї, і збагнув, що я ж не знаю, ні де вона мешкає, ні коли знов її побачу.

Наступні дні я провів у пошуках Бланки. По обіді, щойно батько засинав або замикався у себе в спальні, віддаючись своєму особливому забуттю, я виходив і прямував униз по району, аби обійти вузькі похмурі провулки довкола бульвару Борн, сподіваючись натрапити на Бланку або на її лиху служницю. Я завчив напам'ять кожен заворот, кожну тінь цього лабіринту вулиць, мури якого, здавалося, з'єднуються один з одним, щоб утворити плутанину тунелів. Старі маршрути

процесій середньовічних цехів розкидалися мережею коридорів, які починалися від базиліки Святої Марії Морської й зав'язувалися у вузол переходів, арок і неможливих закрутів, куди сонячне світло проникало ледь на кілька хвилин на день. Гаргулі та рельєфи позначали перехрестя поміж старезних поруйнованих палаців та будинків, що височіли один над одним, мов скелі, утворюючи урвища з вікон та веж. На смерканні, виснажений, я повертався додому саме тоді, коли прокидався батько.

На шостий день, коли вже почало здаватися, що та зустріч мені наснилась, я рушив вулицею Міральєрс до бічного входу церкви Святої Марії Морської. Густий туман спустився на місто й плив по вулицях, немов білясте покривало. Портик церкви був відчинений. Я пішов туди, де завважив на вході до храму обриси одягнугих у біле жінки й дівчинки, яких за секунду туман огорнув своїми обіймами. Я увійшов до базиліки. Струміль повітря затував туман усередину, й примарна пелерина пари пливла поміж рядів лавок центральної нави, палахкотячи від полум'я свічок. Я впізнав Антонію, служницю, що вклякла біля одної зі сповідалень із виразом скрухи й мольби на обличчі. У мене й сумніву не було, що зізнання цієї гарпії повинно було мати дух і густоту дьогтю. Бланка очікувала на одній з лавок, схрестивши ноги й задивившись на олтар. Я підійшов до краю лавки, і вона обернулася. Побачивши мене, усміхнулася, обличчя їй засвітилося, змусивши мене вмить забути про нескінченні злиденні дні, проведені в намаганні зустріти її. Я сів поряд.

— Що ти тут робиш? — запитала вона.

— Прийшов на месу, — вигадав я.

— Це не година меси, — засміялася вона.

Я не хотів брехати й опустив очі. Не було потреби щось їй говорити.

— Я теж скучала за тобою, — сказала вона. — Думала, що ти забув про мене.

Я заперечно хитнув головою. Атмосфера туману й шепотіння додала мені сміливості, і я наважився вимовити одне з тих зізнань, які видумав для чергової оповідки про магію та героїзм.

— Я ніколи не зміг би забути про тебе.

Такі слова прозвучали б порожніми й смішними, якби їх не вимовив восьмилітній хлопчак, який, можливо, не розумів, що каже, але

відчував це. Бланка подивилася мені в очі з дивним смутком, не властивим погляду дівчинки, й міцно стиснула мою руку.

— Обіцяй, що ніколи не забудеш про мене.

Служниця Антонія вже, напевно, вільна від гріха й готова знову впасти в нього, з ненавистю позирала на нас, стоячи скраю від рядів лавок.

— Панночко Бланко?

Бланка не зводила очей з мене.

— Обіцяй мені.

— Обіцяю.

І знов служниця забрала з собою мою єдину подругу. Я дивився, як вони йдуть по центральному проходу базиліки й зникають у тильних дверях, що ведуть на бульвар Борн. Проте цього разу в мій смуток просочилася крапля зловтіхи. Щось підказувало мені, що служниця була жінкою з ураженою совістю й, очевидно, постійно приходила до сповідальні зізнаватися у своїх провинах. Дзвони храму пробили четверту, і в моїй голові почав визрівати зародок плану.

Відтоді, щоразу по обіді, за чверть до четвертої, я з'являвся у церкві Святої Марії Морської і сідав на одну з лавок поблизу сповідальні. Не минуло й кількох днів, як я знов побачив їх. Зачекав, доки служниця уклякла перед сповідальнею, і наблизився до Бланки.

— Що два дні о четвертій, — пошепки повідомила вона.

Не гаючи й миті, я взяв її за руку й повів за собою по базиліці. Я придумав для неї оповідку, дія якої відбувалася саме тут, поміж колон та каплиць храму, з прикінцевим двобоєм у крипті, розташованій під віттарем, між злим духом, створеним із попелу й крові, та героїчним лицарем. Це була перша оповідка з пригодницької серії під назвою «Привиди собору» з усілякими подробицями про жахіття й кохання, які я вигадав для Бланки, й у моєму безмірному марнославстві автора-початківця вона видавалася мені майже незрівнянною. Першу частину закінчив саме тоді, коли вже слід було повернутися до сповідальні й зустрітися зі служницею, яка цього разу не побачила мене, бо я заховався за колоною. Кілька тижнів ми з Бланкою зустрічалися там що два дні. Ділилися дитячими історіями та мріями, поки служниця мучила пароха розлогим переліком своїх гріхів.

Наприкінці другого тижня сповідальник, священник із зовнішністю колишнього боксера, помітив мою присутність і хутко в усьому розібрався. Я вже збирався вислизнути з церкви, коли він наказав мені підійти до сповідальні. Його боксерський вигляд переконав мене, і я послухався. Вкляк у сповідальні, тремтячи перед очевидністю викриття моїх хитрощів.

— Богородице Діво, радуйся, — пробурмотів я крізь решітку.

— Годі святенником прикидатися, пройдо.

— Вибачте, панотче. Я просто не знаю, що слід казати.

— Тобі цього не пояснили в школі?

— Учитель — атеїст і каже, що ви, священники, є знаряддям капіталу.

— А він чиє знаряддя?

— Він не казав. Гадаю, має себе за вільного агента.

Священник розсміявся.

— І де це ти навчився так балакати? У школі?

— Читаючи.

— Читаючи — що?

— Що дістану.

— І вже читаєш слово Господнє?

— А Господь пише?

— Будеш таким вумним — горіти тобі в пеклі.

Я проковтнув слину.

— Тепер я маю розказати вам мої гріхи? — пригнічено промурмотів я.

Кінець безкоштовного уривку. Щоби читати далі, придбайте, будь ласка, повну версію книги.

ridmi
ТВІЙ УЛЮБЛЕНИЙ КНИЖКОВИЙ

КУПИТИ